

CSENDÉLET GYÜMÖLCSÖKKEL, 1910 KÖRÜL

Olaj, vászon, 60x80 cm

Jelezve balra lent: Orbán

Kikiáltási ár: 7 500 000 Ft

Starting price: 30 000 EUR

KIÁLLÍTVA ÉS REPRODUKÁLVA:

- Preview. Selection from the Kieselbach Gallery's Offer, Budapest, 2002. 37. oldal

CÉZANNE HATÁSA ORBÁN FESTÉSZETÉBEN

Orbán Dezső művei közül kvalitásukkal magasan kiemelkednek a Nyolcak idején készült festményei. Alkotásait masszív, plasztikus motívumok és biztos kompozíciós tudás jellemzik. A művész 1980-ban így emlékezett vissza erre az időszakra: „Berény Róbert, Márffy, Czóbel, Kernstok és a többiek valamennyien rövidebb-hosszabb időt töltöttünk Párizsban, és a francia posztimpreszionizmus hatásai kiütözköztek valamennyiünk munkáin. Volt bizonyos egységesség a művészetünkben. A posztimpreszionizmus szakította meg a szoros kapcsolatot a természet ábrázolása és a képzőművészet között. Ezzel indult el a folyamat, hogy a festészet mindjobban eltávolodott a természet utánzásától.”

A Nyolcak csoportját egységesen jellemző Matisse és Cézanne imádat Orbán festészetét sem hagyta érintetlenül. Tökéletes példa erre a *Csendélet gyümölcsökkel*, melyen egyértelműen a cézanne-i formaadás lehetőségeit kutatta. A puritán környezet, puritán tárgyai maguktól értődően a tisztaság, az értelemszerű elrendezettség levegőjét árasztják, ami talán a legnagyobb erénye az 1910-es és 1920-as években készült Orbán alkotásoknak.

ORBÁN IZZÓ SZÍNVLÁGA

Orbán 1910 körül készült erőteljes, tiszta kompozíciói – ilyen a most vizsgált *Csendélet gyümölcsökkel* is – izgalmas formákkal és gazdag színvilágukkal mégis kitűnnek a Cézanne-t követők népes taborának csendéletei közül.

A művész sikerrel bizonyítja, hogy a francia festészete nem jelent automatikusan egyet a hagyományok tagadásával. Itt bemutatott festménye ugyanis tökéletesen ötvözi a formák cézanne-i modellálását a németalföldi zsánerfestészet klasszikus nyugalmával. Ízzó színeivel, a gyümölcsök kissé esetleges – már-már groteszk – formáival a téma a 17.

Jacob van HULSDONCK: Gyümölcsök tálban, 1640 körül, magántulajdon

század holland csendéleteinek összbenyomását kelti.

A csendélet a birsalmákon megjelenő erős fény-árnyék hatás és expresszív ecsetkezelés ellenére is nyugalmat áraszt. Az expresszivitást az ízzó színek erősítik, amelyet Passuth Krisztina, Orbán művészetének egyik legjobb ismerője így jellemez: „Mindenestre Orbán életműve amelyet csak töredékeiben ismerünk – semmiképpen sem elhanyagolható része a hazai 20. századi festészet történetének. Annál is inkább, mert némelyik vásznán különös szépséggel csillannak meg a mélytűzű színek, míg más képeken a formákat belső feszültség teszi duzzadóan erőteljessé.” A *Csendélet gyümölcsökkel* kitűnő példája Orbán izgalmas, a poszt-impreszionizmus eredményeit elvakultság nélkül szemlélő művészetének. Nemcsak felhasználja a francia művészet nagyjainak eredményeit, de képes azokat egyéni módon, saját vérmérsékletének és elképzeléseinek megfelelően továbbfejleszteni.

Kaszás Gábor

Paul CÉZANNE: Csendélet, 1892-1894. magántulajdon

